

Današnja številka „Štajerca“ ima 4 strani priloge; vsled tega obsega skupaj 12 strani.

Cenjene naročnike * opozarjamo, da se bližamo koncu leta in da je vsled tega skrajni čas, poslati naročnino. Kdor pošlje naročnino za naprej še pred novim letom, temu je treba plačati le 3 krone. Z novim letom pa bode naročnina na 4 krone zvišana. Prosimo pa tudi vse somišljenike in prijatelje, da naj božične praznike porabijo za priporočanje in agitiranje, za razširjenje našega potrebnega lista. Čimveč novih naročnikov in odjemalcev bodedo dobili, temvečji bode tudi naš list. Vsi na delo!

Tiskarsko plačilno gibanje.

Pogajanja med tiskarniškim podjetnikom in osebjem niso imela doslej nobenega uspeha. Zato postaja plačilno gibanje zdaj tudi na Štajerskem akutno. V soboto preteče 14 dnevni rok, ki so ga delavci s svojim odpustom stavili. Ako bi podjetniki od tega časa delavske zahteve ne sprejeli, izbruhne štrajk. Mariborska „Straža“ je že ponehala izhajati, istotako tudi „Gospodar“ in drugi listi, ki se tiskajo v Cirilovi tiskarni. Ednako stoji stvar v Celju in drugod. Kakor vse kaže, bode tudi „Štajerc“ moral za kratki čas ponehati. Ako bi torej „Štajerc“ prihodni petek ne izšel, naj vzamejo cenjeni naročniki na znanje, da je to posledica plačilnega gibanja. Kadar bode stvar zopet urejena, bodedo s prilogami izostale številke nadomestili. Mogoče je sicer še, da se stvar mirnim potom in brez štrajka reši. Ali kakor vse kaže, to ni upati. Ako se torej v petek ne vidimo, potem želimo cenjenim prijateljem že danes srečno novo leto!...

Zima je huda

in naše zveste prijateljice ter poletne dobrotnice

nežne ptice

trpijo hudi mraz ter pomanjkanje.

Dajte jim zrnja! — Povrnile vam bodejo obilo!

Iz otroških časov.

Spisala

Ada Christen.

Moje hrepenenje, moja edina želja bila je kanarček. Bila sem takrat šest let stara, revna, majhna in lačna. — In niti živ ni bil moj ideal; bil je iz voska in votel, ni imel nogic, marveč je visel na niti v rinki iz žice, v kateri se je semintja zibal, kakor da bi v istini živel. Marsikdaj stala sem pač celo uro in gledala otožno na malega, laškega dečka, ki je tucal takih tičov, po vrsti

Kardinal Rampolla.

Poročali smo že v zadnji številki, da je umrl eden najznamenitejših cerkvenih knezov, kardinal Rampolla. Danes prinašamo sliko pokojnika, ki je šele pred kratkim praznoval svoj 70. rojstni dan. Mariano Rampolla marchese di Tindaro bil je v Polizzi na Sicilskem rojen in v „Academia dei Nobili“ v Rimu vzgojen. Leta 1880 imenoval ga je prejšni papež Leon XIII. za svojega tajnika in leta 1887 za kardinala ter državnega tajnika. Vodil je papeževo politiko

Kardinal Rampolla.

v nekakem nasprotju napram trozvezi in se približeval raje Rusiji ter Francoski. V zadnjih letih postajal je njegov vpliv vedno večji. Ko je Leon XIII. umrl, bil bil Rampolla kmalu za papeža izvoljen. Ali Avstrija je vložila svoj odločni „veto“ in je to preprečila. Ko je bil Pius X. za papeža izvoljen, stopil je Rampolla v ozadje. — Zanimivo je, da je testament pokojnega kardinala in njegovo premoženje — izgnilo. Splošno se govori, da se je zgodila ob mrliču velika tatvina.

Politični pregled.

Lokalne železnice. Predloga o lokalnih železnicah obsega m. dr. tudi proge Ljutomer-Ormož, Radgona-Gleichenberg-Feldbach, in razne druge starih željam štajerskega prebivalstva odgovarjajoče proge. Kakor poročamo na drugem mestu, se je okrajni načelnik Orniig močno potegnil za prepotrebno progo Ptuj-Rogatec.

Službena pragmatika stopi s 1. januarjem 1914 pod vsakim pogojem v veljavo in bode veljala tudi za nazaj. Tudi sprejem odnosno uveljavljenje finančnega načrta je zasigurno.

Za rokodelce. „Landbote“ piše: Težko trpi rokodelstvo vsled tega, ker mora kupcem blago na dolg dajati. Kupec je sicer navajen, da v fabriki, trgovini, v zalogi blaga svoje nakupe v gotovini plača, vendar pa smatra za samoumevno, da mu obrtnik daje na up. Mesece in leta dolgo morajo rokodelci na svoj denar čakati in kupci

na drogu visečih, prodajal. Proti meni ni bil ta črni deček, ki je izgledal vedno kakor potrošen z gipsovim prahom, nikdar posebno prijazen; ja enkrat mi je pokazal celo svoj jezik, vzdignil sumljivo počasi velik kamen in me pogledal pomemljivo s svojimi črnimi očmi. Tedaj sem bežala, kakor sem mogla ravno bežati in vidila sem ljubljenskičke pozneje le kadar sem šla mimo.

A šla sem mnogokrat mimo; vsak teden večinoma štirikrat; kajti morala sem oddajati rokovice, ki so jih izdelovali moja mati in moja sestra za vsakdanji kruh. Doma so skrbeli zame, od trenutka, ko sem odšla, pa do trenutka, ko sem zopet prišla.

Tudi jaz sem imela strah, pa ne pred nevarnostmi, ki grozijo v bogim, malim otrokom, marveč pred tovarnarjem rokavic. Bil je mali, suhi Francoz, ki je mučil šivilje do krvi in jim odtegnil od težko zasluženih par krajcarjev, ako je le ena nit izpustila.

Kako sem vzdihnila, ko sem odprla vrata za odhod, kako sem skočila od samega veselja z obema nogama nakrat v lužo, da so moje

so celo razžaljeni, ako se jim pošlje mesečni ali četrtletni račun. Tako boleha rokodelstvo na velikih dolgovi in pomanjkanju gotovega denarja ter ne more tekmovali z veliko industrijo. K temu pride še pomanjkljivost v rokodelskem knjigovodstvu. Predlaga se tedaj to-le: V vsakem mestu naj se vsrtari računsko centralo, kateri bodejo rokodelci svoje zahtevke izročili in ki bode skrbela za pravočasno izpisanje ter realiziranje računov. Ta centrala zamoga bode voditi tudi rokodelčevo knjigovodstvo in bi mu lahko v vsaki stvari z delom in nasvetom pomagala. Že obstoječe organizacije obrtnikov bi morale seveda sodelovati.

Deželni zbor koroški stopil bode bržkone dne 8. januarja skupaj.

Deželno zbornice volitve na Kranjskem so zdaj izgotovljene. Končni uspeh ni prinesel navzlic najbesnejši agitaciji nobene spremembe. Deželni zbor šteje 28 slovensko-klerikalnih poslancev, 11 slovensko-liberalnih poslancev in 11 nemških poslancev.

Poljski smrad. V krogih poljskih politikov v Galiciji prišlo je do velikanskega škandala. Stvar je ta-le: Sedanji poljski minister-rojak plem. Dlugosz in najmočnejši politični voditelj Stapinski sta se skregala, čeprav sta bila preje najboljša prijatelja. Dlugosz je vsled tega na zborovanju zaupnikov povedal, da je Stapinski podkupljen človek, ki za denar vse proda in kateremu je vsa politika le umazani „kšeft.“ Takih umazanosti v poljskem tabornu se sicer ni čuditi. Ali zanimivo je, da so zaupniki umazanemu Stapinskemu zaupanje izjavili in da bode minister Dlugosz brco dobil. Star slovanski pregovor: „chodz nie honorowo de zdrovo“...

Praško gospodarstvo. Svoj čas bil je bivši ljubljanski župan Ivan Hribar pravi vzor vsacega narodnjakarskega Slovenca in kdor se tej srbofilski panpci ni klanjal, bil je od vseh narodnjakarjev proklet... V zadnji seji ljubljanskega občinskega sveta pa je prišlo na dan, da je Ivan Hribar postopal z občinskim denarjem, kakor svinja z mehomo. Sam sedanji ljubljanski župan dr. Tavčar je povedal to-le: Ivan Hribar je v času od l. 1908 do 1910 kot takratni župan iz lastnega nagiba in brez znanja občinskega sveta ter brez dovoljenja v to poklicane oblasti iz meščanskega sklada okoli 143.746 kron vzel. Hribar je torej na naravnost balkanski način plenil meščanski sklad. Res, Hribar bi bil Ljubljano naravnost na beraško palico spravil, ko bi se ga ne bilo še pravočasno iz županskega stolca pahnilo. Kajti temu človeku bilo je vedno le za vseslovanske njegove cilje; sredstva za zasledovanje teh ciljev pa je vzel, kjer so mu prišli ravno pod roke!

Ivan Hribar — adio! Bivši ljubljanski župan, ruso- in srbofilski Ivan Hribar hotel se je zopet v političnem življenju uveljaviti. Zahteval je, da ga trgovska zbornica odpošlje v kranjski deželni zbor. Pa so ga njegovi lastni nekdanji pristaši popolnoma na cedilu pustila. Povsod se je ravno izpoznalo pogubonosne cilje tega človeka.

nage nogice nakrat izgledale, kakor da bi imele sive čevljičke. Ali take poskoke iz veselja sem si dovolila le poleti. Pozimi šla sem lepo mimo luž, kajti moji preveliki čevlji bili so vedno raztrgani.

Bil je Božični večer, ko sem tako hitro domu bežala, kakor so mi noge dovolile. —

Tovarnar mi je bil celi groš daroval; zato sem letela in voščeni kanarček frfoval je v mojih mislih pred menoj.

Postalo je hladneje in temneje; šumeča božična drevesa se je mimo nosilo. Prodajalne so se svetele v čarobnem svitu, za velikimi trgovinskimi okni pa so ležale čudežne igrače, Jezučki z zlatimi lasmi, punčike z živimi očmi, ovce, ki so letale vedno v krogu — oh! in tako nežni kožuhasti čevljički — gorke obleke — —

Počasi je sneg padal in padal, sani z veselimi zvončki so hitele mimo — ledeno-mrzli veter pa mi je podil zmrzneni sneg kakor igle v obraz; hrepenela sem še bolj po kanarčku, po sestri, bratecu im materi, po ozki kamrici in revni slamnati postelji.

Politični duhovnik — tat. Kako globoko demoralizira politika slovenske duhovnike, kaže sledeči slučaj, ki ga pripoveduje „Slov. narod“: Župnik Rihar v Mekinah je bil na dan volitev dne 9. decembra predsednik volilne komisije. Kot tak je r a d e l pri skrutinju glasovnice naprednega kandidata Seršena in jih nadomeščal z glasovnicami, glasečimi se na ime dr. Janeza Ev. Kreka. . . . Proti župniku Riharu, katerega so na lici mesta pri tatvini zasačili, se je uvedla kazenska preiskava. Namen posvečuje sredstva.

Organizirana tolpa ogleduhov v Galiciji. Iz Krakova poročajo: Policija je zasledila dobro organizirano tolpo ogleduhov ter jih tudi več aretirala. Dognali so, da je v ruskem obmejnem kraju Granica živeči Ivan Rudzki, v zelo ozki zvezi z varšavskim generalnim štabom. Nadalje so dognali, da je Rudzki poskušal pridobiti železniške nastavljenke za svoje namene in od teh dobiti proti visokim nagradam tajne ukaze o translokacijah vojaštva, prevozu vojnega materiala in drugo. Ko je pred par dnevi prestopil Rudzki mejo, ga je obmejna policija aretirala. Kratko pred tem so prišli tri njegove tovariše, in sicer železniškega nastavljenca Werbowskega in Kosta in pa delavca Bonczkowskega. Pri tem bi Rudzkega skoraj linčali. Ko so železniški delavci izvedeli, da je Rudzki ruski ogleduh, so se vrgli nanj in ga bili s palicami, da je bil precej poškodovan. Med tem se je pa Rudzku posrečilo pobegniti čez mejo, čeprav je bil težko ranjen. Ta afera je v zvezi z aretacijo poštnega uradnika Rudkiewicza in dezerterja Palonke.

Rusko propagando v Galiciji se opazuje vedno očitneje. Bajе ima ruski poslanik od svoje vlade celo nalog, da naj nato deluje, da se ruski jezik v Galiciji kot deželni jezik prizna. Ruska vlada menda misli, da bode tudi naša monarhija polagoma nekaka satrapija carja-batjuške postala . . .

Izseljevanje. Naše trgovinsko ministerstvo napravilo je veliko preiskavo glede organizacije izseljevanja. Dognalo se je doslej sledeče številke: Iz avstro-ogrsko monarhije odpotuje na leto okroglo 150.000 do 200.000 oseb čez veliko morje. Od teh jih pade 75.000 do 150.000 na Avstrijo, 70.000 do 130.000 na Ogrsko. V tekočem letu se je izseljevanje vsled žalostnih razmer v našem gospodarstvu zopet hudo povišalo. Ali že leta sem traja naraščanje izseljevanje in istotako traja že leta sem organizacija izseljevanja potom parobrodskih družb. Protipostavno pospeševanje izseljevanja takih ljudi, ki še niso ugodili svoji vojaški dolžnosti, se mora z vsemi sredstvi zatreti. Potem bode tudi izseljevanje povsod tam izginilo, kjer ni ravno gospodarska potreba in kjer uničuje za existenco zmožne osebe.

Volitve na Hrvaškem so vstvarile trdno vladino večino, kajti od vseh 88 mandatov dobili so jih unionistični 60. Izvoljeno je bilo 15 starih unionistov, 45 članov srbako-hrvaške koalicije, 11 članov Starčevičeve stranke, 10 članov klerikalne Frankove stranke in 8 pristašev kmetске stranke. Radikalni Srbi izgubili so svoje dotedanje (3) mandate.

Trozveza in Italija. Italijanski minister za

Končno sem vendar zagledala temne, visoke stolpe cerkve, raz katerih je prinašal veter raztrgane zvoke zvonov. V kottičku cerkvenih duri stal je mali Mah z zadnjim svojim kanarčkom. Nekaj časa sem stala in se nisem napa dečka nagovoriti; a nakrat je vzel žico iz ust in mi zaklical:

„Kaj pa gledaš, neumna deklina?“

„Tiča hočem kupiti“, prosila sem ponižno.

„Ti? Pah!“ napravil je neverno.

Pokimala sem in mu pomolila moj grošiček.

„Za ta groš hočeš tiča kupiti? Ta košta tri take groše; teh pa gotovo nimaš“, mrmral je otožno.

Zanikala sem žalostno, deček pa je divje zaihtel:

„Drugi imajo denarja in nočejo tiča kupiti, jaz pa moram v mrazu stradati, kajti stari me tepe, ako ne prodam vseh“ — in zavihtel je žico, da je tiček semintja skakal, kakor da bi hotel zleteti.

„En groš bi lahko še od zaslužka vzela; ali imaš potem dovolj?“ vprašala sem obupanega dečka prestrašena.

zunanje zadeve marchese di San Giuliano imel je pred kratkim zanimivi govor. Dejal je m. dr., da je namen nove države Albanije, biti činitelj ravnotežja in prostosti Adrije. Nadalje je naglašal minister, da je v preteklem nevarnem času vedno polna složnost v trozvezi vladala in da bodejo razmere med državami trozveze tudi v bodoče intimne ter pristrčne ostale.

Štedljivost
pri kuhanju

doseže le tista gospodinja, ki uporablja

MAGGI-JEVE kocke

(gotova goveja juha)

po 5 vinarjev.

Vsaka kocka da, — če se jo polije s 1/4 litrom vrele vode, — 1 krožnik izvrstne goveje juhe, katera se tudi uporablja kot juha za vkuhanje, za polivanje omak, zelenjav. i. t. d.

Pri nakupu naj se pazi na ime MAGGI in na varstveno znamko

zvezdo s križcem

Dopisi.

Iz Leitersberg-Karčovine. Našemu krajnemu šolskemu svetu ljudske šole v Leitersberg-Karčovini se je po 6 letnem boju posrečilo, uresničiti 5 razredno nemško šolo poleg 4 razredne utrakvistične šole. Ker sta obe šoli vsled naseljevanja in novih zgradb skoraj prenapolnjeni, sklenil je krajni šolski svet na svoji zadnji seji, zahtevati za 4 razredno utrakvistično šolo paralelni razred. V te namene potrebne zgradbe na starem šolskem poslopju izvršil je na izborni način g. stavbeni mojster Rudolf Kiffmann iz Maribora. Stavbene troške se je poravnalo s podporo nemškega „Schulvereina“, ki je dovolil 20.000 K brezobrestnega posojila ter s posojilom g. veleposestnika Antona Badl (15.000 K). Šolske sobe so jako prostorne, obrnjene proti solncu in odgovarjajo vsem zdravstvenim zahteram. Vsled velikodušnih daril „Schulvereina“ in drugih dobrotnikov zamoglo se je najubožnejšim šolskim otrokom za Božič gorke obleke in čevlje podeliti. Tudi odbor za podelitev gorke juhe vbogi deci deluje prav pridno. Z eno besedo: šolski razvitek v tej občini kaže prav lepe uspehe. Povzročiteljem vsega tega pa gre posebna zahvala.

Iz kozjanskega okraja. Slučajno sem prišel v pogovor z dvema kmetoma iz Dobja pri Pla-

„No, zaradi mene, daj sem, pridem vsaj domu in dobim le polovico batin.“

Dala sem mu hitro dva groša in on mi dolgo zaželjenega tiča — in čudno, ko sem ga imela v moji roki, bilo mi je, kakor da bi bilo nakrat vso veselje minulo, kakor da bi ta košček rumenega voska ne bil vreden, da mora ta vbogi deček gladovati in zmrzovati.

„Kam greš?“ vprašal me je Lah.

Povedala sem mu svojo pot.

„Tam stanujem tudi jaz“, rekel je mrzlično.

Postalo je že popolnoma temno, vihar je divjal in naju metal od ene plati ceste na drugo — prišla sva se in jokala glasno. — Od samega snega nisva vidila nobene ceste več.

„Ne morem več“, tožil je moj tovariš in se vsedel na s snegom pokriti kamen. Brez pomoči čepela sem poleg njega — mojega kanarčka pa sem položila v sneg.

Od mrazu trepetajoč pravil mi je deček o svoji solnčnati, topli domovini, o svoji mrtvi materi — in vedno bolj tiho je govoril deček — vedno bolj zaspana sem postajala. — Naslonila sem glavo na njegovo ramo — in

nini; ali sta imela ta dva kmeta opravke pri sodišču ali pri davkarji, mi ni znano, pač pa mi je dobro znano, da sta se tako-le pogovarjala: V Dobji se je zdaj v kratkem času res veliko spremenilo, pa vse na slabše. Poštar v Dobji trdi, da so Srbi „našilbrati“ in „prijatelji.“ — Drugi kmet prevzame hitro prvemu besedo in pravi: Ne Srbi, ampak časniki „Štajerc“ je edini naš prijatelj, ta nas še nekoliko podučuje in se poteguje za nas vboge kmete! — Dalej sta se pogovarjala, da je bila pred nekimi leti v Dobji občinska hiša za oddati v najem; najemine je ponujal trgovec Detoma 400 K na leto; ali župnik Vurkelc je hitro zaslutil, da bi bila to za Greterca škoda, če bi občinsko hišo trgovec v najem dobil, ter je takratnega župana našuntal, da trgovec ne sme dobiti občinske hiše v najem, naj se da omenjena hiša v najem Trefaltu za 30 kron na leto, katere ponuja. Takaj vidiš, ljubi kmet, sebično in napačno ravnanje g. Vurkelca; samo Greterca ne sme škode trpeti, škodo trpi ti kmet, ker noč in dan delaš in si v potu svojega obraza potrebnih kruh služiš. Ali ni to izmoljenje in trpinčenje kmeta do kosti? Zakaj se ne otreseš jarma Vurkelcovega? — Omenjena dva kmeta sta pogovor med seboj nadaljevala, da je bil v Dobji več let in celo do lanskega leta neki prijazen in v vseh zadevah pošteni nadučitelj Pulko. Pa ker župnik Vurkelc Dobočanom kaj dobrega ne privoščil, spodjedal ga je in šuntal svoje privržence tako dolgo, da se je pametni nadučitelj umaknil. Pa dobro si zapomnite, Vurkelc, da tiste naklonjenosti in ljubezni faranov ne bodete Vi nikdar v Dobji živali, kakor jo je bivši nadučitelj Pulko, ako ravno ste ga odjedli. Zdjaj ste se vrinili sicer za šolskega načelnika, da bi imeli še več prilike vbogega kmeta izmolzovati, pa tudi to vam ne bode prineslo naklonjenosti in ljubezni faranov! — Ker ima kmet navadno pri kupici vina, katerega malokedaj v svoja usta dobi, bolj goste in urne pogovore, sta se tudi omenjena dva kmeta pogovarjala od neke velike zaloge in stavbe kaplanije v Dobji, da vse to ni Vurkelc upeljal iz ljubezni do faranov, ampak le iz ljubezni do samega sebe, ker ima sedaj višjo plačo; upati pa je, da bode sedaj vendar enkrat Vurkelc svojo navadno fehtarijo po fari opustil, ker ima že mnogo let plačano berujo, da bi mu ne bilo treba fehtati in vbogemu kmetu trdo zaslužen pridelek odjemati. Res je prišel neki kaplan v Dobje, ne vemo sicer ali stalno, ali začasno, pa naj si bode kakor hoče, on (kaplan) se kaže sedaj pravega in pridnega duhovnika; ne peča se s politikom in ne z zagriženostjo proti kmetu, da bi trdil kakor Vurkelc, da kmet ima greh, če pije saj v nedeljo par kupic vina. V svojih pridgah prekosi sedajni kaplan tisočkrat Vurkelca; ta naj bi bil župnik v Dobji, pa ne Vurkelc, kateri še ženski v otročji postelji ne privoščil kupice vina. Le čudno se mi zdi, je dejal eden teh kmetov, zakaj si pa Vurkelc pusti vsako leto iz cerkvene gorice vino domu pripeljati, če je to greh; pa saj za njega in za Greterca ni greh, samo za kmeta je greh; ta zopet ni ta prava, gospod Vurkelc! — Pozna se, da se sveti, da se kmetu odpirajo oči in da

bilo mi je, kakor da bi govorila z menoj moja mati večerno molitev:

„Angelj-varuh moj varuj me no — — —“

Težavno sem jecljala besede, težko se je vleglo spanje na mojo glavo — in Jezuček stal je pred menoj ter mi podaril živega kanarčka.

„Jezus Marija, otrok!“

Ta klic moje dobre matere čula sem celo v mojem smrtnem spanju. — Tedne dolgo ležala sem potem bolana na težki mrtvlci v glavi.

Tistega usodepolnega božičnega večera prihajala mi je moja mati nasproti in me je našla z mojim rujavim tovarišem ob strani poti — napol zmrzajeno.

Od te ure postal je mali Lah moj prijatelj in moj varuh.

Danes je moj divji tovariš slavni kipar. — Ko me je zadnjič posetil in sva se nahajala v toplem salonu ter sva prijeto govorila, tedaj naša okolica pač ni mislila, da sva bila kot otroka tako revna — — —